

ДИНАМІКА РЕФОРМУВАННЯ ВСТУПНОГО ІСПИТУ ДО ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ КНР

У статті представлено динаміку реформування вступного іспиту до вищих навчальних закладів в Китайській Народній Республіці, зокрема, продемонстровано історичне коріння формування сучасного шанобливого ставлення китайців до вступних іспитів до закладів вищої освіти, відстежено зміни в адміністративному підпорядкуванні освітніх органів Китаю, зображено зміст та структуру вступного іспиту на рубежі століть, розкрито основні особливості зарахування до закладів вищої освіти.

Ключові слова: вступний іспит, абітурієнти, зарахування, вищі навчальні заклади Китаю.

Необхідність усвідомлення та розробки системи спеціальних заходів, що передбачають оновлення освітніх процесів в Україні, продиктована сучасними стратегіями розвитку освіти в світі. Одним із шляхів вирішення зазначеної проблеми є звернення до досвіду інших країн, зокрема, Китайської Народної Республіки, темпи розвитку якої вражають. За статистичними показниками приблизна кількість мешканців Китаю становить 1,5 млрд осіб. Високий показник густоти населення безпосередньо впливає на життєдіяльність кожного мешканця. Так, наприклад, дуже непростим завданням стало набуття статусу конкурентоспроможного фахівця на ринку праці країни. Важливо зазначити, що здобуття освіти китайці традиційно сприймають як “перепустку в життя”. Упродовж багатьох століть освічена людина в Китаї мала певні привілеї, сьогодні наявність диплома про вищу освіту істотно підвищує шанси китайців на отримання бажаної роботи. А отже, вступний іспит до закладів вищої освіти Китаю й нині вирішує подальшу долю молоді, тому більшість випускників шкіл вбачає своє становлення як особистості тільки за умови отримання вищої освіти.

Питання контролю за результатами навчально-пізнавальної діяльності молоді було і є “гарячою” темою для дослідників. Аналіз праць дає змогу визначити напрям їх наукового пошуку. Наприклад, значення контролю визначенням його видів, форм, засобів обґрунтовували Ш. Амонашвілі, Ю. Бабанський, А. Белкін, Т. Ільїна, Т. Князева, Є. Петровський та ін. Розкриття специфіки організації контролю навчально-пізнавальної діяльності молоді в сучасних умовах відображено у працях В. Аванесова, С. Архангельського, В. Беспалько, В. Буряка, В. Гриньовой, Т. Дмитренко, Н. Карапузової та ін. Історико-педагогічні аспекти організації контролю і оцінювання знань представлено в дослідженнях А. Відченко, В. Віхрущ, М. Євтуха, С. Золотухіной, О. Сухомлинської та ін. Обґрунтування й експериментальна перевірка тестового контролю учнів і студентів розглянуто в працях Т. Солодкої, В. Безверхової та ін. Досвід організації контролю і оцінювання знань учнів і студентів за кордоном розглянуто у роботах Н. Бовіной,

Н. Боревської, І. Зварич, В. Клепікова, О. Кузнецовой, Н. Пазюри, Н. Чорної та ін.

Свідченням існування певного інтересу в сучасних українських науковців до питань організації контролю за навчальними досягненнями в сучасних ВНЗ Китаю слугують дослідження Н. Джгун, С. Дьячкова, Л. Калашник, О. Шацької та ін.

Метою статті є відстеження динаміки та виявлення особливостей реформування вступного іспиту до вищих навчальних закладів в Китайській Народній Республіці.

Після організації Китайської Народної Республіки у 1949 р. й до 90-х рр. XX ст. всі державні реформи в галузі освіти країни диктувались Міністерством освіти в Пекіні. Проте з початком упровадження політики децентралізації у сфері освіти відповідальність за місцеве реформування було передано місцевим урядам з питань національного освітнього екзаменування у провінціях та містах [1; 2]. Через ці зміни вступний іспит втратив форму єдиного уніфікованого стандарту в межах всієї країни. У 1987 р. було засновано екзаменаційний центр при Міністерстві освіти КНР, основним завданням якого було реформування організації контролю навчальних досягнень абітурієнтів під керівництвом спеціалізованого органу [7]. Наступного року відбулася національна стандартизація вступного іспиту, основним завданням якої стало затвердження постійних складових гуманітарних і природничих наук вступного іспиту [7].

Оновлені в 1994 р. вступні іспити являли собою синтезований блок гуманітарних і природничих наук, що визначався за формулою: “3+2”, де “3” – три обов’язкових для складання дисципліни: рідна мова, математика та іноземна мова; “2” – дві дисципліни за вибором з гуманітарного блоку, найчастіше ними ставали історія та політика [7]. У 1997 р. існуючу формулу “3+2” замінили на “3+1” [7]. Як і раніше, трьома обов’язковими для складання дисциплінами були рідна мова, іноземна мова та математика. Четвертий іспит абітурієнти обирали з таких дисциплін: хімія, фізика, історія, географія.

У 1999 р. вступні іспити відповідали новій формулі: “3+х”, де “3” – обов’язкові дисципліни; “х” – в залежності від профілю ВНЗ був представлений блоком завдань із гуманітарних, природничих або гуманітарно-природничих наук [7] (див. табл.).

Таблиця

Вступний іспит за формулою “3+х”

“3” – обов’язкові дисципліни	“х” – дисципліна за вибором		
	Синтезований блок із природничих наук	Синтезований блок із гуманітарних наук	Синтезований блок із гуманітарно-природничих наук
Рідна мова	Фізика	Політика	Фізика Хімія
Математика	Хімія	Історія	Біологія Політика
Англійська мова	Біологія	Географія	Історія Географія

З таблиці видно, що іспит до вищих навчальних закладів Китаю був представлений трьома варіантами: “3+ синтезований блок із гуманітарних наук”, “3+ синтезований блок із природничих наук” та “3+ синтезований блок із гуманітарно-природничих наук”.

До змісту гуманітарного блоку вступного іспиту належали політика, історія та географія, в свою чергу природничий блок був представлений фізикою, хімією та біологією. Абитурієнти мали право самостійно обирати, який блок іспитів “х” складати (див. табл.).

В аспекті досліджуваного питання відзначимо, що в Китаї з середини минулого століття й донині розрізняються “закриті” та “відкриті” іспити. Так, “закриті” іспити, на відміну від “відкритих” іспитів (“із відкритою книгою”), виключають можливість користування будь-якими допоміжними навчальними матеріалами. Вступний іспит до закладів вищої освіти Китаю відноситься до закритого типу. До іспитів “із відкритою книгою” належать переважно підсумкові іспити з ідеологічних й філософських дисциплін [5].

У табл. 1 зазначено, що невід’ємними складовими дисциплінами вступних іспитів протягом досліджуваного періоду залишалися математика, рідна мова й іноземна мова (переважно англійська). Проведене дослідження свідчить, що в період 1951–2000 рр. найчастіше завданням вступного іспиту з рідної мови залишалось написання твору, проте також практикувалось використання таких завдань, як опис портрету або шаржу, аналіз запропонованого художнього твору або вірша, твір з елементами філософських роздумів тощо [7; 8]. Вивчення історико-педагогічних джерел [7; 8] дає змогу стверджувати, що теми творів з рідної мови на вступному іспиті впродовж досліджуваного періоду віддзеркалювали актуальність конкретної ситуації для країни в залежності від етапів розвитку. Так, наприклад, з моменту заснування КНР (1949 р.) і до закінчення “Культурної революції” (1977 р.) у темах творів вступних іспитів зазвичай поставали політичні питання країни, питання активізації патріотизму нації, питання мотивації до отримання вищої освіти тощо. Тоді як після 1977 р. теми творів вступного іспиту стали аполітичними, більшої уваги стало приділятися популяризації питань освіти, виховання, моральності людства. Більшість тем творів на вступному іспиті впродовж другої половини ХХ ст. присвячувалась шанобливому ставленню до батьків, важливості виховання високоморальної людини патріотичного складу з відповідальним ставленням до навколишнього середовища, потяг до знань, любов до літератури тощо. З початком 80-х рр. ХХ ст. після приходу до влади Ден Сяопіна все більше стали заохочуватись творчість абитурієнтів та прояв їх новаторського підходу до теми твору.

Наприкінці 90-х рр. регламентований обсяг твору на вступному іспиті до закладів вищої освіти Китаю повинен був сягати щонайменше 800 ієрогліфів, тоді як у 50-ті рр. норма складала 400 ієрогліфів [8]. Отже, вимоги до освіченості абитурієнтів за півстоліття зросли вдвічі.

Згідно з “Програмою розвитку освіти Китаю у ХХІ ст.” [4] одним з найважливіших завдань розвитку контролю навчальних досягнень учнівсь-

кої молоді в країні стало збільшення шансів випускників шкіл вступити до вищих навчальних закладів. Відповідно до цього завдання було вжито певних заходів. Так, окрім вступних іспитів до ВНЗ Китаю, що проводяться у липні, навесні у великих містах було додатково організовано іспити для абітурієнтів, які закінчили школу в минулі роки.

Варто зауважити, що оголосивши масовізацію здобуття вищої освіти, Міністерство освіти КНР у 2001 р. змінило правила зарахування до ВНЗ. Так, наприклад, було знято вікові обмеження абітурієнтів, а також дозволено вступати до ВНЗ тим, хто знаходиться в шлюбі, що раніше було заборонено [6].

Висновки. Китай – країна, давня історія існування якої налічує п'ять тисяч років. Як вже було зазначено, освіта Піднебесної ґрунтувалася на традиціях. Так, у Давньому і Середньовічному Китаї контроль за навчальними досягненнями мав відображення в Імперських іспитах, успішне складання яких зумовлювало набуття особливого статусу й отримання високого чину. Отже, шанобливе ставлення до освіти, зокрема, до екзаменаційних заходів, здавна притаманне китайцям.

Оскільки організація контролю за навчальними досягненнями учнівської молоді в Китаї завжди перебувало під впливом соціально-політичних чинників розвитку країни, тому динаміка розвитку вступного іспиту до ВНЗ країни має неоднорідний характер. Проте, підсумовуючи викладений матеріал, варто зазначити, що вивчення досвіду Китайської Народної Республіки з реформування вступного іспиту до ВНЗ (правила зарахування до ВНЗ, зміст і структура вступного іспиту тощо) являє собою певний інтерес для вітчизняних науковців з огляду на проблему вдосконалення організації ЗНО в Україні та потребує подальшого вивчення.

Список використаної літератури

1. Антиповский А. А. Политика в области науки и образования в КНР 1949–1979 / А. А. Антиповский, Н. Е. Боровская, Н. В. Франчук. – Москва : Наука, 1980. – 288 с.
2. Пазюра Н. Основні напрями реформування вищої освіти в Китаї / Наталія Пазюра // Педагог професійної освіти. – 2003. – № 4. – С. 181–188.
3. Kirkpatrick R. The Negative Influences of Exam-Oriented Education on Chinese High School Students / Robert Kirkpatrick // Backwash from Classroom to Child Shinawatra International University. – Thailand : Language Testing in Asia Volume one, Issue three October, 2011. – P. 36–45.
4. The Education Development Plan for the 21st Century (1998) [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.moe.edu.cn/wenxian/oi.htm>.
5. Unger Jonathan Education Under Mao / Jonathan Unger. – New York : Columbia University Press, 1982. – 167 p.
6. Zhou B. Chinese education for the twenty-first century / B. Zhou. – Beijing : Higher Education Press, 1990. – 212 p.
7. 204陈学飞总. 中国高等教育研究50年 (1949–1999) / 陈学飞总主编 / – 北京:教育科学出版社. – 1999. – 530 p.
8. 吴坚. 高考统测对高考成绩预测作用分析 / 吴坚, 杜建华 // 大理师专学报– 2000年02期. – P. 96–99.

Стаття надійшла до редакції 04.02.2015.

Хотченко И. А. Динамика реформирования вступительного экзамена в высшие учебные заведения в КНР

В статье представлена динамика реформирования вступительного экзамена в высшие учебные заведения в Китайской Народной Республике, в частности продемонстрированы исторические корни формирования современного уважительного отношения китайцев к вступительным экзаменам в высшие учебные заведения. Отслежены изменения в административном подчинении образовательных органов Китая, раскрыты содержание и структура вступительного экзамена на рубеже столетий, а также основные особенности зачисления в высшие учебные заведения.

Ключевые слова: *вступительный экзамен, абитуриенты, зачисление, высшие учебные заведения Китая.*

Khotchenko I. The Dynamics of Reforming the Entrance Examination to the Higher Educational Establishments in the PRC

This article presents the dynamics of reforming the entrance examination to the Higher Educational Establishments in the People's Republic of China, for instance, the historical roots of contemporary respectful attitude of Chinese towards the entrance exams to the Higher Educational Establishments is demonstrated, the changes in administrative subordination of educational bodies in China is tracked, the content and structure of the entrance exam at the turn of the century is shown, the main features of admission to the Higher Educational Establishments is described.

As is known, China is a country with five thousand years old history. As it was mentioned, education China used to rely on traditions. It is known that in Ancient and Medieval China control of educational progress was reflected in Imperial Examination, the successful passing of those exams conditioned the acquisition of a special status and obtaining a high rank. So, respectful attitude of Chinese to education, in particular to the examination is the main characteristic of Chinese studying youth. Nowadays the entrance examination to the Higher Education Establishments of China decides the fate of youth.

The organization of control and assessment measures, particularly the entrance examination in China always has been under the influence of social-political factors of the country development, that is why the dynamics of the entrance exams to the Higher Education Establishments of the country is diverse in nature.

The research and creative usage of the Chinese experience in the educational field, particularly the problem of reforming the entrance examination might present a certain interest for national scientists and pedagogs.

Key words: *entrance examination, entrants, enrollment, Higher Educational Establishments.*